

GREVE GYMNASIUM

Projekt: **Demokratisk dannelse på ungdomsuddannelserne**
Kunde: **Undervisningsministeriet**
Dato: **November 2017**

1. Baggrund

Greve Gymnasium er et lokalt gymnasium, hvis 1.200 elever primært kommer fra Greve og sekundært fra omkringliggende byer som Vallensbæk, Solrød Strand, Brøndby, Ishøj og Hundige. Greve Kommune, hvor gymnasiet er placeret, er en relativt ressourcestærk kommune, hvor mange akademikere, entreprenører og selvstændige flytter til. Gymnasiet har i de seneste år oplevet en stigning i antallet af elever, som har bopæl i de omkringliggende byer, hvilket ligeledes afspejles i en mangfoldig elevgruppe. Mangfoldigheden i elevgruppen skyldes desuden, at gymnasiet ikke har fokus på én særlig fagretning som musik- eller naturfag, men udbyder derimod et bredt udsnit af studieretninger inden for det naturvidenskabelige, sproglige, samfundsfaglige og kunstneriske fagområde. Desuden tiltrækker gymnasiet elever på grund af de mange faciliteter på skolen, som er af høj kvalitet (idrætsfaciliteter, fællesområder, bibliotek, gastronomi mm.).

Det faglige niveau blandt eleverne er karakteriseret ved at være gennemsnitligt, forstået på den måde, at gymnasiets karaktergennemsnit placerer sig tæt på landsgennemsnittet. Dog påpeges det, at der er relativt store forskelle i elevernes faglige niveau, hvor nogle elever præsterer rigtig godt, mens andre præsterer knap så godt. Derfor er gymnasiet også særligt stolt af at kunne løfte eleverne med 0,2 pct. set i forhold til den socioøkonomiske baggrund. Eleverne på skolen trives generelt, hvilket understreges ved, at frafaldsprocenten er under landsgennemsnittet. Desuden oplever lærerne, at gymnasiets forældregruppe bakker op om skolens arbejde og udviser tiltro til lærernes kyndighed og autoritet.

2. Hvordan definerer man demokratisk dannelse på Greve Gymnasium?

På Greve Gymnasium forstås demokratisk dannelse som det at være i stand til at se udover sig selv og sætte sig ind i andres synspunkt. Det er en proces, der sker ved, at eleverne bliver bevidstgjorte om deres rolle i samfundet og de handlemuligheder og rettigheder, de har som borgere. Det er skolens opfattelse, at oplysning og læring afføder holdninger, som i sidste ende inspirerer til handling. Skolens ledelse og lærere opfordrer i den forbindelse eleverne til at gribe muligheden for aktivt at handle på baggrund af holdninger.

Vi skal rykke eleverne med kærlighed derfra, hvor de er. De skal bakkes op til at blive selvstændige elever, der kan handle og tør at gå imod en strøm. Skolen skal være et sted, hvor man tør at fejle, og hvor man skal prøve at falde, så det lille fald ikke gør så ondt. Eleverne skal styrkes, så de tør at falde ude i det store fællesskab.

Med demokratiske rettigheder følger også forpligtelser, og i den forbindelse er skolen optaget af, at eleverne opnår viden om rettigheden til at deltage og samtidig bliver bevidste om, hvorfor man deltager. Eleverne skal med andre ord forstå, at de er en del af et større fællesskab, hvor de spiller en væsentlig rolle, og hvor de har et medansvar for hinanden og for fællesskabet.

3. **Det generelle arbejde med demokratisk dannende læringsmiljøer**

Et af nøgleordene for Greves Gymnasiums arbejde med demokratisk dannelse er solidaritet og det at kunne sætte sig i andres sted og have respekt for mangfoldigheden. Dannelsen er en proces mod at blive et helt menneske, og det rummer, at eleven er i stand til at kunne veksle mellem et indre og et ydre perspektiv og forstå den helhed, som de er en del af på skolen, på landsplan og i verden.

ÅBNE ØJNENE OG CONNECTE MED OMVERDEN

Skolen arbejder på at åbne elevernes øjne og få dem til at orientere sig mod omverdenen og engagere sig i denne ved at opfordre eleverne til at deltage i projekter, som vedrører anliggender på lands- og verdensplan. Denne ambition kommer bl.a. til udtryk, når elever er på udlandstur, hvor de skal bo hos værtsfamilier for at møde det fremmede og komme ud af deres 'comfort zone'. Hvis eleverne for eksempel skal have et forhold til bæredygtighed, skal de ud og opleve den truede natur for at få viden om denne og for at føle en forpligtelse for naturen og for dem, som bor i eller omkring den.

Eleverne er optaget af de nære fællesskaber og det engagement skal vi have udover Greves bygrænse.

- Leder

DE DEMOKRATISKE RELATIONER

På Greve Gymnasium har ledelsen, lærerne og eleverne stærkt fokus på relationer. Fra ledelsens side gør man en indsats for at sikre, at der ikke er noget hierarki blandt eleverne. Dette gør de blandt andet ved at holde arrangementer for alle skolens elever, hvor det gode samarbejde på tværs af linjer og årgange er helt centralt for at kunne levere et godt stykke arbejde og for at kunne lykkes med det tværgående arbejde. Lærerne arbejder med lærer-elev-relationer ved at sparre med hinanden og ved at observere deres egne klasser i et andet fag med en anden lærer. På den måde får lærerne et billede af, hvordan de også kan håndtere eleverne, fordi de ser dem i en ny undervisningssituation med en anden lærer. Lærerne er forskellige og derfor skaber lærerne forskellige relationer med eleverne. I for-

længelse heraf har elevrådet fremlagt en ide over for skolens ledelse, der har fokus på den gode relation. Budskabet lød "samtaler frem for karakterer". Elevernes pointe var, at den gode refleksion fordrer, at eleven har en god relation til sin lærer.

Eleverne er optaget af de nære fællesskaber og det engagement skal vi have udover Greves bygrænse.

- Leder

INDDRAGE ELEVERNE I BESLUTNINGSPROCESSER

Et vigtigt element i den demokratiske dannelse er at inddrage eleverne i de beslutninger, som vedrører dem. Ledelsens tilgang til elevernes medindflydelse er generelt, at de sætter rammerne for samarbejdet, og inden for denne ramme lader eleverne løbe med bolden.

Medindflydelsen kan eksempelvis komme til udtryk i det små, hvor elever og lærer indgår i dialog om, hvorvidt det er en god ide at benytte sig af mobiltelefoner i undervisningen. Denne dialog er vigtig for, at eleverne ikke blot oplever et forbud mod mobiltelefoner som en styring af dem, men gennem dialogen forstår, hvorfor sådant et forbud også kan give mening. Det indebærer blandt andet, at eleverne skal forholde sig til, hvordan og i hvilken grad de skal bruge deres telefoner, når de kommer ud i samfundet. Eleverne er ligeledes inddraget i strategiarbejdet på skolen. Ledelsen har den opfattelse, at skolen både er elevernes og lærernes arbejdsplads og derfor skal de have mulighed for at få medindflydelse på strategien. Eleverne har i den forbindelse givet bud på værdier, visioner og indsatser, der skulle fremgå af skolens strategiplan.

4. Konkrete eksempler på den gode praksis

På Greve Gymnasium arbejdes der løbende med at skabe demokratisk dannende læringsmiljøer. De følgende eksempler afspejler i større eller mindre grad fire grundlæggende dimensioner af demokratisk dannelse, der er illustreret via nedenstående ikoner. Definitionen af demokratisk dannelse tager udgangspunkt i inputs fra for-interviews med dialogforummets medlemmer og afspejler således en tværgående opsummering af medlemmernes forståelse af begrebet.

Fælles for eksemplerne er, at de bygger på ønsket om at øge elevernes respekt over for hinanden og over for andre mennesker. Eksemplerne har tilmed fokus på, hvilken rolle eleverne spiller i det større fællesskab.

For hvert eksempel vil det via ovenstående ikoner illustreres, hvilke dimensioner af demokratisk dannelse eksemplet primært relaterer sig til. Det skal dog pointeres, at brugen af ikonerne er en del af fortolkningsarbejdet, hvorfor nogle afsnit omhandlende de virkningsfulde mekanismer kan indeholde flere eller færre ikoner, end vi har anvist.

EKSEMPEL 1 – SKOLERÅDSMØDER/ FÆLLESUDVALGSMØDER

Ramme: Møde om planlægning af arrangementer

Deltagere: Repræsentanter fra ledelsen, lærergruppen, elevrådsformand og næstformand

Sted: Mødelokale

Indhold:

Skolen har et fællesudvalg (forkortes FÆU), som en gang om måneden mødes i en time – nogen gange mere – for at drøfte aktuelle emner, som vedrører skolen. I fællesudvalget kan store som små ting være på dagsordenen. Det kan være debatter fra elevrådet, der skal behandles i et andet organ, hvor lærere og ledelse også er til stede, det kan være planlægning af fælles aktiviteter eller problemer i forhold til trivsel. Repræsentanterne i fællesudvalget er valgt på demokratisk vis. Udvalget er en sammensætning af repræsentanter fra både ledelsen, lærerne og elevgruppen for at sikre, at alle interesser varetages, og for at have en viden om, hvorvidt alle parter mener, at beslutningerne er mulige at imødekomme. Repræsentanterne har også en informationsfunktion i form af at viderebringe hhv. de beslutninger, der tages i udvalget, og information om, hvad der foregår. Mødet er organiseret ud fra en dagsorden, som de deltagende har mulighed for at komme med ønsker til. Fællesudvalget har blandt andet planlagt et oplæg med Emma Holten om anvendelsen af sociale medier [se eksempel 3].

Virkningsfulde mekanismer:

Fællesudvalget giver eleverne mulighed for at deltage i det lokale repræsentative demokrati, da de har til opgave at fremsætte og repræsentere hele elevgruppens holdninger i udvalget.

I udvalget får eleverne mulighed for at ytre deres synspunkter og bud på, hvad den bedste løsning på problematikken er.

Dette giver dem tilmed en forståelse for, at alle har ret til at blive lyttet til og respekteret, uanset om man er uenig eller ej. Samtidig leder det til en forståelse for, at samarbejdet mellem de forskellige repræsentanter kræver, at alle medlemmer udviser respekt for hinanden.

Udvalgsarbejdet giver i sidste ende eleverne en indsigt og viden om, hvordan demokratiske processer foregår.

EKSEMPEL 2 – DEN GODE KLASSEDIALOG

Ramme: Øvelse i at skabe en god dialog i alle 1.g klasser

Deltagere: Elever fra en klasse og læreren

Sted: Klasselokalerne

Indhold:

Som en del af 1.g'ernes grundforløb arbejder gymnasiet med at skabe den gode klassedialog ved at have fokus på det fra start. Dette har de gjort ved at lave en klassedialogøvelse ude i de enkelte klasselokaler. Øvelsen går ud på, at alle elever skal deltage aktivt med egne faglige inputs med respekt fra andres. Eleverne bliver inddelt i grupper á fem, hvor hver deltager i gruppen får instrukser om, hvordan de skal forholde sig under dialogen. De bliver inddelt i person A, B, C, D, og E, hvor person A starter med at ytre en holdning, som fremgår af det udleverede holdningskort, dernæst B, C og D, mens person E skal forholde sig tavs. Første person (A) starter med at give udtryk for den holdning, som står på person A's holdningskort. Derefter spørger person B, om det er rigtigt forstået, at person A mener [X]. Person A enten be- eller afkræfter, hvortil person B skal stille mindst ét uddybende spørgsmål. Person A svarer på spørgsmålet, hvortil person B responderer og modargumenterer person A's synspunkt. Person B skal altså først anerkende og tage stilling til person A's holdning, før person B ytrer sin egen. Turen går videre til person C, der spørger person B, om han/hun har forstået vedkommende rigtigt, stiller et uddybende spørgsmål, hvorefter person C responderer og modargumenterer. Øvelsen fortsætter til, at alle har været igennem undtagen person E. Øvelsen bliver derefter udvidet til klasseniveau, hvor eleverne først må ytre sig, efter de har forholdt sig til den person, som har talt før dem.

Virkningsfulde mekanismer:

Ifølge eleverne medfører øvelsen, hvor man eksplicit skal respondere på samtalepartnerens argument, inden man får lov at sige sit eget, at man lytter til hinanden og anerkender hinandens holdninger på en respektfuld måde.

Ved at have en god og respektfuld dialog, hvor der udvises interesse for hinandens synspunkter, skabes der et rum, hvor det bliver trygt og rart at deltage.

På den måde leder øvelsen også til, at en bredere elevgruppe deltager. Eleverne talte også om, hvordan det føltes at være den ekskluderede person og hvilken effekt det havde på gruppen.

EKSEMPEL 3 – OPLÆG GIVER ANLEDNING TIL REFLEKSION OG DISKUSSION

Ramme: Oplæg på skolen samt øvelser i klasserne

Deltagere: Alle skolens elever

Sted: Klasselokalerne og fællesrum/aula

Indhold:

Greve Gymnasium afholdte et fælles forløb for hele skolen om brugen af sociale medier på opfordring af elevrådet og fællesudvalget (FÆU). Nogle elever havde henvendt sig til elevrådet, idet de oplevede, at der var brug for en snak om brugen af sociale medier og adfærden på disse. Forløbet integrerede et fælles skolearrangement i form af et oplæg med efterfølgende fagligt arbejde ude i klasserne. Skolen fik besøg af Emma Holten, som holdte et oplæg for alle skolens elever med temaet adfærd på sociale medier og hævnporno. Inden oplægget fik eleverne stillet opgaven enten at skrive et essay om adfærd på internettet med afsæt i en artikel af Emma Holten, der handlede om samtykke til at dele private billeder på de sociale medier, eller skrive en kronik om adfærd på internettet med udgangspunkt i DR-dokumentaren "Skam dig Emma". Eleverne kunne desuden inddrage eksempler og hente inspiration til deres opgaver i oplægget med Emma Holten. Eleverne skulle redegøre for holdninger i relation til emnet og analysere, hvordan argumenterne fremstilles, for dernæst at diskutere argumenterne op mod et andet synspunkt. Formålet med den skriftlige opgave var at få eleverne til at reflektere over brugen af de sociale medier. Oplægget gav eleverne viden om, hvordan man kan se på fænomenet hævnporno samt viden om lovovertrædelse i forbindelse med deling af billeder. I slutningen af oplægget var der mulighed for, at eleverne kunne stille spørgsmål og debattere emnet med hinanden.

Virkningsfulde mekanismer:

Forløbet om brugen af sociale medier var et ønske, som kom fra eleverne, hvilket understøtter den medbestemmende rolle, man har som elev på Greve Gymnasium.

Derudover bidrog oplægget til at sætte fokus på, hvordan eleverne bør opføre sig på de sociale medier, sådan så de udviser respekt over for hinanden.

Oplægget og den afsluttende opgave bevidstgjorde eleverne om deres adfærd på de sociale medier og gav anledning til refleksion over deres ansvar over for hinanden, samt de konsekvenser ens adfærd kan have for andre.

EKSEMPEL 4 – FÆLLES FOKUS PÅ DEMOKRATI

Ramme: Tre dage med demokrati som overemne

Deltagere: Alle skolens elever

Sted: Klasselokalerne og fællesrum/ aula

Indhold:

I efteråret afholder skolen tre demokratidage, hvor der arbejdes med demokrati med afsæt i tre forskellige tematikker. De to første dage bliver der arbejdet med årets tema fra Operation Dagsværk og kommunalvalget den 21. november. FN's verdensmål er temaet for den tredje demokratidag. Her inddeles skolens elever i fem store grupper, hvor de skal arbejde med et af de fem udvalgte temaer fra FN's verdensmål. Temaerne er udvalgt på baggrund af, hvad der kunne lade sig gøre i forhold til skolens faciliteter og ud fra en forestilling om, hvad skolen kan bidrage med. De fem store grupper bliver efterfølgende inddelt i mindre grupper, hvor de skal arbejde med det givne mål ud fra en global, national eller lokal vinkel. De fem udvalgte mål er 'Fattigdom og ulighed', 'Bæredygtighed', 'Trivsel, sundhed og fred', 'Kvalitetsuddannelse til alle' og 'Ligestilling'. Temaet bæredygtighed bliver lokalt behandlet med udgangspunkt i, hvad skolen kan gøre for at mindske madspil; på et nationalt plan skal eleverne komme med ideer til, hvordan man kan hjælpe hjemløse, og på globalt plan skal eleverne arbejde med løsningsforslag til klimaforandringer, sult og fattigdom. Til hvert tema og indgangsvinkel hører en definition af problemet og en opgave eller case, som gruppen i fællesskab skal løse. Grupperne er lavet af skolens fællesudvalg, som har inddelt eleverne på tværs af årgange og linjer.

Virkningsfulde mekanismer:

Eleverne skal i deres gruppe diskutere den givne problemstilling med øje for aktører og interessenter og finde frem til en løsning på deres problemstilling.

På den måde får eleverne viden om interessekonflikter, der kan være i forhold til gruppens problemstilling, og de lærer at debattere med respekt for hinanden.

Samtidig giver gruppearbejdet eleverne mulighed for at deltage i en demokratisk diskussion om et aktuelt politisk emne.

Eleverne opnår desuden viden om, hvordan de helt konkret kan handle, såfremt de ønsker at skabe forandring og have en indflydelse på samfundet.

5. Opsamling

På Greve Gymnasium forstås demokratisk dannelse som en løbende proces, hvor eleverne udvikler sig til at blive hele mennesker. Gymnasiets arbejde kendetegnes blandt andet ved, at der er fokus på den gode og ligeværdige relation mellem eleverne, hvilket man har arbejdet med gennem forskellige aktiviteter. Derudover er der fokus på at skabe muligheder for, at eleverne kan deltage i demokratiske processer på skolen. Dette understøttes blandt andet gennem elevrådsarbejdet og fællesudvalgsmøder, hvor eleverne kan tage del i beslutninger, der vedrører skolens formelle strategi, planlægning af fælles arrangementer, indretning af lokaler og undervisningens indhold.

Skolen oplever, at eleverne er meget optaget af de nære relationer. Derfor består den demokratiske dannelse også i at få eleverne til at orientere mod det omkringliggende samfund og tage del i det. Med andre ord arbejder skolen med at få eleverne til at forstå den helhed, de er en del af på skolen, på landsplan og ude i verden, og forstå, at de er en vigtig med-spiller i denne helhed.